

medel behöfver. Förefinnes icke behof af undsättning för de besutnes räkning, så finnes det, när hård missvext inträffar, för denna stora skara olyckliga. Representationen borde därför icke vägra att understödja regeringens räddningsarbete, när hungersnöd hotar desse bondens arbetare och deras barn. Endast pluraliteten i detta höglöfliga stånd har genom sitt votum erkänt denna pligt, då den icke fordrat någon ränta på detta ringa förskott ur banken, som regeringen för nödens stund begärt. Jag nämner detta med en sann, en djup vördnad för ståndets ädelmodiga och rättsinniga tänkesätt. Skäl är alltså att härifrån icke afvika, utan stå fast vid detta beslut. Men då följden blefve den, att den nådiga propositionen blefve förkastad, genom att frågan skulle förfalla, vågar jag vördsamt föreslå, att höglöfliga ridderskapet och adeln måtte frångå sitt votum och förena sig med utskottsbetänkandet, likväl med den förklaring, att det strider mot ridderskapets och adelns tänkesätt att med sådan njugghet understödja regeringen vid räddning af menniskolif.

10

Jag beder ännu att få tillägga några ord, på det att, om en röst från denna representation kan nå utom landets gräns, man icke må tro, att all tacksamhet mot dem, som gifvit oss hjälp i nödens stund, här vore förgäten. Jag har väl sett anföras, att inom det hedervärda bondeståndet en medlem yttrat tacksägelse för regeringens åtgärder, men ingen, som vittnat om hågkomst af egna landsmäns gjorda uppoffringar och af de fremlingar, som med så rikliga understöd bidragit till nödens lindrande. Men hågkomsten häraf borde också erinra, att den icke förtjenar andras hjälp, som sjelf icke vill något till för att möta kommande olycksdagar. Jag beder att få uttala, att jag icke tror, att en så snar glömska af det förflutna icke tillhör detta höglöfliga stånd, än mindre det finska folket.

20

Herr *Snellman*: Jag underkastar mig med ödmjukhet ståndets beslut. Jag ber blott att få anmärka, att jag uttryckligen sagt, att en glömska af de i missvextår hungrande vid de öfriga ståndens behandling af betänkandet väckt min förvåning. Något egentligt tadel har jag icke afsett.

30

29 DEN AKTADE SIGNATUREN A. M:S ARTIKEL I MORGONBLADET ...

Morgonbladet n:o 100, 1.V 1872

40

Den aktade signaturen A. M:s artikel i Morgonbladet tvingar mig att svara, ehuru motvilligt det sker.

Hr A. M. har förbigått hufvudsaken, den glömska mot hvilken jag uppträd.

En missvext är en nationalolycka, till hvars botande landets styrelse ingenting kan göra. Den kan lindras och spåren deraf utplånas endast genom kommande lyckligare skördar.

Men hungern är ett individuelt behof, som kan tillfredsställas med bröd, och elände, sjukdom och död i följd af hunger kan förekommas. Styrelsens pligt är att för detta ändamål anlita alla statsverkets tillgångar. Men äfven landets representation har pligten, att bereda den medel härtill.

50

När man nu på ett håll säger: vi – vi behöfva intet understöd, det som gifvits oss, har endast gjort vårt förderf, alltså behöfver styrelsen inga undsättningsmedel, icke ens ett lån. Vi vägra det.

Och när man på andra håll säger: detta styrelsens företag att rädda de hungrande är dess »affär». Må vi gifva den ett lån till affärens skötande, men mot tillbörlig ränta.

Då anser jag ett sådant språk från representationens sida för upprörande.

Hr A. M. torde kanske säga: det är icke så, det varit menadt!

Jag vet detta mycket väl. Men att man 1872 kunnat glömma, att andra undsättning behöfvande i landet finnas, än de, som kunna göra lån – det är denna glömska, som härvid utgör det upprörande.

10 Det är härom jag talat – om intet annat. Sättet är en bisak, det torde ännu kunna rättas. Att jag icke talat för högt, skulle framgå deraf, att Hr A. M. ännu icke fått öronen öppna. Men kanske är andras hörsel mindre förstockad.

Hr. A. M.! Man kan sköta t. ex. upplön och utlåning af utsäde med bedröfvadt sinne, men dock undergifvet och lugnt. Men då vecka efter vecka hungersnöden tilltager, eländet ökas och likenas antal på kyrkogårdarne, på vägar och stigar, då gripes hjertat af förfäran. Man arbetar såsom mannen vid sprutan i en af lågorna kringvärfd stad, utan hopp om räddning. Hr A. M. och andra med honom synes icke ens veta deraf, att ett sådant räddningsarbete ålegat landets styrelse. Men för
20 den, som haft något ansvar dervid, kunna väl de bleka skepnaderna gå igen; och hans samvete kunde väl upprepadt till honom ställa frågan: hade icke något mera kunnat göras? hade icke det, som gafs, kunnat klokare användas, och några tusental ännu räddas? Om de 7 miljoner, som stodo till förfogande – och denna summa, ett halft års statsinkomst i Allm. Statsfonden, hvilken undsättningsutgifterna tillhörde, synes böra tillfredsställa äfven en sträng statsrevisors anspråk, – om hela detta belopp hade blifvit användt endast och allenast för de arbetslösa, orklösa och deras barn, icke en enda mark deraf till utsäde
30 m. m., kanske hade då alla kunnat räddas. Hade detta varit rätt? Jag kan ännu icke afgöra det. Må Hr A. M. besvara frågan med ja eller nej – om han vågar.

Att strida om den rätta statshushållningen lönar icke mödan, isynnerhet som Hr A. M. enligt vanlig sed i tidningspolemik förbisett, om hvilka skatter jag talat.

Min åsigt är enkelt den. En undsättningsfond måste i detta land finnas. Den, som finnes, måste uppbringas till minst fem miljoner mark. Ständerna hafva ett lätt medel härtill, genom att för nödens
40 stund anvisa en summa på Finlands Bank, främst utan ersättningskyldighet. Ty den befolkning, hvars räddning det gäller, kan ingenting ersätta. Erkännandet, att Ständerna härvid hafva en pligt att uppfylla är för mig mera, än anslagets belopp.

Har statsfonden årligt öfverskott – och med sparsamhet har den detta under vanliga år – då bevisar detta, att skatterna äro onödigtvis höga. Fordra då borttagandet af skatter, som hämma produktionen, nedsättandet af andra, som fördyra lefnadsbehofven. Dermed behöfver icke påkas; ty statsverket får dem med tålmod fördubblade igen.

Men visserligen måste undsättningsfonden, när den vid en hungersnöd tömmes, åter fyllas – må vara med statsöfverskottsmedel och
50 bankvinster.

Medel till anskaffande af utsäde vid missvexter är en annan sak. Ingenstädes fördömes det, att regeringen kommer en industri till hjelp vid en allmän olycka, upplånar och utlånar. Så sker numera äfven för nya allmänt gagneliga företag. Så t. ex. för jernvägsanläggningar. Men vilkoret är, att sådane lån skola återbetalas. Hr A. M. hade haft tillfälle

att muntligen säga något härom. Bättre är dock utan tvifvel, om statsverkets förmedling kan undvikas. Stort buller förtjenar *den saken icke*.

J. V. S.

30 YTTTRANDEN VID LANTDAGEN 11. V 1872

Protokoll fördrt hos högl. ridderskapet och adeln

Herr *Snellman*: Jag finner väl af utskottets under littera G anförda skäl för den ändring utskottet föreslagit, att sjöfartsnäringen egentligen afser, att skeppare må så snart som möjligt fästa sin utsago om en inträffad olyckas beskaffenhet och orsaker o. s. v. inför domstol, på det att han icke vidare må kunna vidtaga några ändringar i skeppsjournalen eller i senare förklaringar angående förhållandet, och att det derföre icke skulle vara nödigt om något dröjsmål derigenom föranleddes, d. v. s. må vara nödigt, men icke absolut nödvändigt, att öfriga skeppshandlingar skulle företes eller besättningen dervid höras. Jag vågar icke med någon större säkerhet påstå, men jag har likväl erfarenhet af förhållandet nog för att veta, att protest utgör den handling af skeppare, dervid ingen behöfver vara närvarande, och der han har tillfälle att afgifva sin första berättelse om olyckans beskaffenhet. När en sjöförklaring skall afgifvas, behöfver den icke gifvas i första hamn skepparen kommer till, utan han nedlägger endast protest, om han icke längre stannar i hamnen. Der låter det sig sägas att han icke behöfver något slags intyg öfver sin förklarings sanningsenlighet, men vid afgifvande af sjöförklaringar i den hamn der fartyget längre dröjer, ofta nog vid hemkomsten, då finnes både tid och lägenhet att också förete bevisning jemte det att skepparen afgifver sin förklaring. Åtminstone har skepparen alltid tillfälle att föra med sig två eller flere af besättningen för att vid tillfället höras. Detta är i min tanke ganska viktigt, emedan ett fartyg, som längre tid är ute på resan ifrån hemorten, derunder kan mötas af nya olyckor. Skepparens dokumenter kunna förgås, manskapet smulas bort, såsom jag vet beklagligtvis genom rymning och annat som ofta sker, och möjligheten att utreda, huruvida sjöförklaringen är sann, kan blifva ganska liten. Jag har haft tillfälle att vid sjöförklarings afgifvande inför domstol erfara huru svår en sådan bevisning är, sedan fartyget kommit hem efter en längre resa. Jag skulle derföre ödmjukast anse, att om företeende af dagbok och öfriga handlingar göres till ett nödvändigt vilkor, likväl rätt vore, att besättningens hörande skulle utgöra ett lika nödvändigt vilkor vid sjöförklarings afgifvande, åtminstone icke underlåtes utan fullkomligt giltiga skäl.

Herr *Snellman*: Jag ber att få förena mig med de talare, som yttrat sig mot utskottets förslag. Det är mycket pjåk, som inritat sig i den allmänna opinionen i detta likasom i flere andra afseenden. Man har föredragit att i skolan jaga bort en yngling på en eller flere terminer, sålunda hindrande honom att fortsätta sina studier och vanärande honom i allmänhetens ögon framför det att gifva honom en måttlig aga, då han förtjenar det. Det är ett af de många exemplen. Mot dem, som vilja införa samma pjåk i fråga om disciplinen bland besättningen på ett fartyg, ber jag att få upprepa hvad jag af ganska pålitlige män och en isynnerhet, hvars ord jag mycket litat på, varit i tillfälle att höra. Deras utsago är ungefär den: ingen blottställer sitt lif genom att gå upp